

(६४६) काव्यान्तर्गडुभूता या सा तु नेह प्रपञ्चते ।
 रसस्य परिपन्थित्वान्नलङ्कारः प्रहेलिका ॥
 उक्तिवैचित्यमात्रा सा च्युतदत्ताक्षरादिका ।

च्युताक्षरा दत्ताक्षरा च्युतदत्ताक्षरा च । उदाहरणं ।

“कूजन्ति कोकिलाः साले यौवने फुल्लमम्बुजं ।

किं करोतु कुरङ्गाक्षी वदनेन निपीडिता” ॥

अत्र “रसाल इति” वक्तव्ये “साल इति” रञ्जितः । “वने”
 इत्यत्र “यौवन” इति यौर्द्धत्तः । “वदनेनेत्यत्र” “मदनेनेति”
 मञ्जुतो वो दत्तः । आदिशब्दात् क्रियाकारकगुण्यादयः । तत्र
 क्रियागुप्तिर्यथा ।

“पाण्डवानां सभामध्ये दुर्योधन उपागतः ।

तस्मै गाञ्च हिरण्यञ्च सर्वाण्याभरणानि च” ॥

अत्र “दुर्योधन” इत्यत्र “अदुर्योऽधन इति” अदुरिति
 क्रिया गुप्ता । एवमन्यत्रापि । अथावसरप्राप्तेष्वर्थालङ्कारेषु प्रा-
 धान्यात् सादृश्यमूलेषु लक्षितव्येषु तेषामप्युपजीव्यत्वेन प्रथममु-
 पमालङ्कारमाह ।

(६४७) साम्यं वाच्यमवैधर्म्यं वाक्यैक्ये उपमादयोः ।

रूपकादिषु साम्यस्य व्यङ्ग्यत्वं व्यतिरेके च वैधर्म्यस्याप्युक्तिः
 उपमेयोपमायां वाक्यद्वयं अनन्वये च एकस्यैव साम्योक्तिरि-
 त्यस्याभेदः ।